

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Ielikums

ECB SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2011. gada 18. februārim, ECB speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomisko norišu iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2011. gadā būs 1.3–2.1% un 2012. gadā – 0.8–2.8%. Paredzams, ka inflācija 2011. gadā būs 2.0–2.6% un 2012. gadā – 1.0–2.4%.

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm, valūtu kursiem, preču cenām un fiskālo politiku

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un gan enerģijas, gan neenerģijas preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2011. gada 10. februārī.² Pieņēmums par īstermiņa procentu likmēm ir tīri tehnisks. Īstermiņa procentu likmes nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, tirgus gaidas iegūstot, pamatojoties uz biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Saskaņā ar šo metodiku īstermiņa procentu likmju kopējais vidējais rādītājs 2011. gadā būs 1.5% un 2012. gadā – 2.4%. Arī tehniskie pieņēmumi par euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm iegūti, pamatojoties uz tirgus gaidām, un liecina, ka 2011. gada vidējais līmenis būs 4.5% un 2012. gada vidējais līmenis – 4.9%.³ Attiecībā uz finansēšanas nosacījumiem pamataplēsē pieņemts, ka banku aizdevumu procentu likmju un īstermiņa procentu likmju starpības iespēju aplēšu periodā nedaudz samazināsies. Pieņemts, ka starpības attiecībā pret ilgtermiņa procentu likmēm pēc 2010. gada pēdējā ceturksnī vērojamas būtiskās sašaurināšanās pakāpeniski palielināsies un aplēšu perioda beigās atkal sasniegs vēsturiski vidējo līmeni. Tiek pieņemts, ka kredītu piedāvājuma nosacījumi iespēju aplēšu laikā turpinās normalizēties, bet joprojām nedaudz palēninās aktivitāti. Runājot par preču cenām, pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka vidējās Brent jēlnaftas cenas 2011. gadā būs 101.3 ASV dolāri par barelu un 2012. gadā – 102.4 ASV dolāri par barelu. Tiek pieņemts, ka neenerģijas preču cenas ASV dolāros spēcīgi palielināsies (2011. gadā pieaugot par 27.5% un 2012. gadā – par 1.0%).

Tiek pieņemts, ka divpusējie valūtas kursi iespēju aplēšu periodā saglabājas nemainīgi atbilstoši vidējiem rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka ASV dolāra kurss attiecībā pret euro visā iespēju aplēšu periodā būs 1.37 un euro efektīvais kurss vidēji pazemināsies par 1.1% 2011. gadā un paaugstināsies par 0.1% 2012. gadā.

Pieņēmumi par fiskālo politiku pamatoti uz euro zonas valstu budžeta plāniem, kas bija pieejami 2011. gada 11. februārī. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau pietiekami detalizēti izstrādājušas un kurus, domājams, apstiprinās likumdošanas procesā.

¹ ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses papildina Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses, ko divas reizes gadā kopīgi sagatavo ECB un euro zonas nacionālo centrālo banku eksperti. Izmantotās metodes atbilst Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēsēs izmantotajām metodēm, kas aprakstītas dokumentā *A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises* ("Eurosistēmas speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu sagatavošanas rokasgrāmata"; ECB, 2001. gada jūnijs), kurš pieejams ECB interneta lapā. Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Izmantotā metode, t.sk. korekcijas, kas veiktas, lai atspoguļotu izņēmuma gadījumus, izskaidrota dokumentā *New procedure for constructing Eurosystem and ECB staff projection ranges* ("Jauna Eurosistēmas un ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu noteikšanas procedūra"; ECB, 2009. gada decembris), kas arī pieejams ECB interneta lapā.

² Naftas un pārtikas cenu pieņēmumi balstīti uz biržā tirgto nākotnes līgumu cenām līdz aplēšu perioda beigām. Tiek pieņemts, ka pārējo preču cenas līdz 2012. gada 1. ceturksnim atbildīs biržā tirgto nākotnes līgumu cenām un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.

³ Tehniski pieņemts, ka ilgtermiņa procentu likmes euro zonā aprēķina līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam kā valstu 10 gadu obligāciju vidējās peļņas likmes, kas svērtas ar IKP gada rādītājiem. Pēc tam to attiecina uz visu iespēju aplēšu periodu, pamatojoties uz nākotnes tendencēm, kas iegūtas no ECB euro zonas ienesīguma līknes.

Pieņēmumi attiecībā uz starptautisko vidi

Gadu mijā pasaules tautsaimniecības izaugsmes dinamika atkal kļuva nedaudz spēcīgāka. To veicināja finansēšanas nosacījumu vispārēja uzlabošanās pasaulē. ASV veiktie jaunie fiskālās stimulēšanas pasākumi noteikuši arī ekonomiskās aktivitātes īstemiņa perspektīvu uzlabošanu. Tomēr cikliskā pozīcija dažādās valstīs joprojām ir atšķirīga. Lielākajās attīstītajās valstīs vidējā termiņā saglabājas visai mērenas izaugsmes perspektīvas, īpaši valstīs, kurās nepieciešams turpināt bilanču uzlabojumus. Turklāt gaidāms, ka plaši vērojamā vājā mājokļu tirgus aktivitāte un ilgstoši augstais bezdarbs vidējā termiņā nelabvēlīgi ietekmēs privātā patēriņa perspektīvu šajās valstīs. Turpretī dažās attīstības valstīs gaidāma turpmāka spēcīga izaugsme un inflācijas spiediena kāpums. Tiek pieņemts, ka pasaules reālais IKP ārpus euro zonas esošajās valstīs 2011. gadā pieaugs vidēji par 4.7% un 2012. gadā – par 4.6%. Ņemot vērā pasaules tirdzniecības būtisko atveseļošanu, tiek pieņemts, ka euro zonas ārējais pieprasījums 2011. gadā palielināsies par 7.9% un 2012. gadā – par 7.6%. Šāds pieauguma temps ir nedaudz straujāks par vidējo tempu 10 gadus pirms finanšu krīzes.

Reālā IKP pieauguma iespēju aplēses

Euro zonas reālais IKP 2010. gada 4. ceturksnī palielinājās par 0.3% – tādā pašā tempā kā iepriekšējā ceturksnī. Runājot par nākotni, paredzams, ka tautsaimniecības atveseļošanās turpināsies, par izaugsmes galveno virzītājspēku arvien lielākā mērā kļūstot iekšzemes pieprasījumam, nevis eksportam, kā bija iepriekš. Noteicošo faktoru līdzsvara maiņa atspoguļo pagātnē veikto monetārās politikas pasākumu ietekmi un būtiskos centienus atjaunot finanšu sistēmas funkcionēšanu. Taču euro zonas izaugsmes perspektīvas nelabvēlīgi ietekmēs dažādos sektoros nepieciešamie bilanču uzlabojumi un fiskālo korekciju centieni ar mērķi atjaunot konfidenci attiecībā uz stabilitāti vidējā termiņā, kas ņemti vērā iespēju aplēšu pieņēmumos. Gada izteiksmē gaidāms, ka reālais IKP, kura kāpuma temps 2010. gadā bija 1.7%, 2011. gadā pieaugs par 1.3–2.1% un 2012. gadā – par 0.8–2.8%. Tā kā tiek lēsts, ka gada potenciālais kāpums būs daudz mazāks nekā pirms krīzes, gaidāms, ka ražošanas apjoma starpība iespēju aplēšu periodā sašaurināsies.

A tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)1), 2)

	2010	2011	2012
SPCI	1.6	2.0–2.6	1.0–2.4
Reālais IKP	1.7	1.3–2.1	0.8–2.8
Privātais patēriņš	0.7	0.6–1.4	0.4–2.2
Valdības patēriņš	0.8	–0.3–0.5	–0.5–0.9
Kopējā pamatkapitāla veidošana	–0.8	0.4–3.4	0.7–5.5
Eksports (preces un pakalpojumi)	10.9	4.9–9.5	3.0–9.2
Imports (preces un pakalpojumi)	9.0	3.5–7.7	2.8–8.4

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Importa un eksporta iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Dati par euro zonu, t.sk. Igauniju (izņemot SPCI datus par 2010. gadu). 2011. gada vidējās procentuālās SPCI pārmaiņas aprēķinātas, iekļaujot Igauniju euro zonā jau 2010. gadā.

Cenu un izmaksu iespēju aplēses

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas valstu SPCI gada inflācija 2011. gada februārī bija 2.4%. Paredzams, ka kopumā SPCI inflācija līdz 2011. gada beigām saglabāsies virs 2% galvenokārt sakarā ar neseno spēcīgo enerģijas un pārtikas cenu kāpumu. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto nākotnes līgumu preču cenām, paredzams, ka pēc tam importa cenu kāpums palēnināsies. Turpretī gaidāms, ka iekšzemes cenu spiediens kļūs nedaudz spēcīgāks, atspoguļojot pakāpenisko aktivitātes uzlabošanos un straujāku darba samaksas kāpumu, tāpēc SPCI inflācija, izņemot pārtiku un enerģiju, iespēju aplēšu periodā pakāpeniski pieaugs. Paredzams, ka kopumā inflācijas gada vidējais līmenis 2011. gadā būs 2.0–2.6% un 2012. gadā – 1.0–2.4%. Gaidāms, ka nākamo divu gadu laikā atlīdzība vienam nodarbinātajam euro zonā pieaugs straujāk saskaņā ar pakāpenisko darba tirgus apstākļu uzlabošanos. Tomēr paredzams, ka reālā atlīdzība vienam nodarbinātajam 2011. gadā nedaudz kritīsies sakarā ar inflācijas kāpumu un 2012. gadā kļūs nedaudz pozitīva. Tā kā nākamo divu gadu laikā paredzams mērens produktivitātes pieaugums, gaidāms, ka vienības darbaspēka izmaksas, ko 2010. gadā raksturoja cikliska lejupslīde, 2011. gadā atkal sāks palielināties un 2012. gadā kāpuma temps kļūs vēl straujāks. Tāpēc paredzams, ka savukārt mazāk pieaugs peļņas maržas, kas 2010. gadā atkal sāka būtiski palielināties.

Salīdzinājums ar 2010. gada decembra iespēju aplēsēm

Salīdzinājumā ar 2010. gada decembra "Mēneša Biļetenā" publicētajām Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm reālā IKP pieauguma iespēju aplēšu diapazona apakšējās robežas 2011. un 2012. gadam koriģētas uz augšu, atspoguļojot spēcīgāku pasaules tautsaimniecības izaugsmi un paredzamo euro zonas eksporta kāpumu, kā arī labāku iekšzemes pieprasījuma perspektīvu, uz ko norāda konfidences pieaugums. SPCI inflācijas diapazons 2011. un 2012. gadam koriģēts uz augšu salīdzinājumā ar 2010. gada decembra iespēju aplēsēm galvenokārt sakarā ar lielāku enerģijas un pārtikas cenu pieaugumu, nekā gaidīts.

B tabula. Salīdzinājums ar 2010. gada decembra iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2010	2011	2012
Reālais IKP – 2010. gada decembris	1.6–1.8	0.7–2.1	0.6–2.8
Reālais IKP – 2011. gada marts	1.7	1.3–2.1	0.8–2.8
SPCI – 2010. gada decembris	1.5–1.7	1.3–2.3	0.7–2.3
SPCI – 2011. gada marts	1.6	2.0–2.6	1.0–2.4

Salīdzinājums ar citu institūciju prognozēm

Pieejamas vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai (sk. C tabulu). Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar ECB speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās nav sagatavotas vienā laikā. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam.

Saskaņā ar pašlaik pieejamām citu organizāciju un institūciju prognozēm gaidāms, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2011. gadā būs 1.5–1.7% un 2012. gadā – 1.7–2.0%, kas lielā mērā atbilst ECB

speciālistu iespēju aplēšu diapazonam. Saskaņā ar pieejamajām prognozēm gaidāmā vidējā SPCI gada inflācija 2011. gadā ir 1.3–2.2%. Vairākums šo inflācijas prognožu ir zemākas par ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonu, jo tajās, visticamāk, vēl nav ņemts vērā nesensais preču cenu kāpums. SPCI inflācijas prognozes 2012. gadam ir 1.2–1.8%, kas atbilst ECB speciālistu iespēju aplēšu diapazonam.

C tabula. Euro zonas reālā IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2011	2012	2011	2012
OECD	2010. gada novembris	1.7	2.0	1.3	1.2
Eiropas Komisija	2011. gada februāris	1.6	1.8	2.2	1.7
SVF	2011. gada janvāris	1.5	1.7	1.5	1.5
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2011. gada februāris	1.6	1.7	1.9	1.8
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2011. gada februāris	1.6	1.7	2.0	1.8
ECB speciālistu iespēju aplēses	2011. gada marts	1.3–2.1	0.8–2.8	2.0–2.6	1.0–2.4

Avoti: Eiropas Komisijas pagaidu prognoze, 2011. gada februāris (2011. gada rādītājiem) un Eiropas 2010. gada rudens ekonomiskās prognozes (2012. gada rādītājiem); SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada oktobris (inflācijai) un aktualizētas Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2011. gada janvāris (IKP pieaugumam); OECD Tautsaimniecības perspektīvas, 2010. gada novembris; *Consensus Economics* prognozes un ECB *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīme. Gan ECB speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2011

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany
 Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany
 Tālrunis: +49 69 1344 0
 Fakss: +49 69 1344 6000
 Website: <http://www.ecb.int>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.